

Fritids- og Kultur Centret

Den pædagogiske tilsynsforpligtigelse i Fritids- og ungdomsklubberne.

Indledning

Høje-Taastrup Kommune har jf. dagtilbudsloven forpligtelse til at føre tilsyn med alle fritids- og ungdomsklubber, oprettet efter Lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. for børn og unge. Tilsynet omfatter således alle fritids- og ungdomsklubber, hvori der indgår kommunal finansiering.

I selvejende institutioner har bestyrelsen arbejdsgiveransvar og det økonomiske ansvar og dermed også et selvstændigt tilsynsansvar. Kommunalbestyrelsen har dog stadig tilsynsforpligtelsen, og i det efterfølgende beskrives tilsynet med kommunale og selvejende institutioner under ét.

Tilsynsopgaven er udlagt til Fritid og Kulturcentret og varetages i det daglige af Børn- og ungekonsulenten på klubområdet.

Børn- og ungekonsulenten får med denne opgave, derfor både en rådgivende/vejledende og en kontrollerende funktion, som i det følgende forsøges beskrevet og adskilt.

Overordnet består arbejdsopgaven i, at varetage kontaktarbejdet mellem Fritid og Kulturcentret og fritids- og ungdomsklubberne, hvilket kan ske på forskellig vis og i forskellige sammenhænge.

Tilsynet vil i vid udstrækning forudsætte en løbende dialog mellem det enkelte klubtilbud og kommunen, om mål for og metoder i klubbens arbejde.

Det er i dialogen mellem lederen/personalet og børn- og ungekonsulenten, at der kan afstemmes forventninger, samt udfordringerne i arbejdsopgaverne kan blive beskrevet.

Det er Fritid og Kulturcentrets ønske, at tilsynsbesøget opfattes som en understøttelse af det arbejde ledere og medarbejdere udfører, og at den rådgivning, sparring og vejledning som børn- og ungekonsulenten kan give, opfattes som en hjælp til selvhjælp, så institutionen fremover selv kan finde løsninger på nye opgaver og skabe den udvikling, der er behov for.

Hvad står der i loven om tilsyn?

§ 5. Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med indholdet af tilbuddene efter denne lov og den måde, hvorpå opgaverne udføres, herunder at de mål og rammer, der er fastsat efter § 3, efterleves.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre rammerne for tilsynet.

"...kommunalbestyrelsen skal påse, at personalet har de fornødne kvalifikationer til at kunne opfylde målsætningen og varetage de opgaver, klubtilbuddet har. Tilsynsbestemmelsen medfører, at kommunalbestyrelsen løbende skal påse, at det enkelte klubtilbud reelt påtager sig de opgaver, som kommunen har fastlagt i de opstillede mål og rammer, og at opgaverne løses på en sådan måde, at de vil kunne opfylde de opstillede mål.

"Opstår der konflikter i Fritids- og ungdomsklubben, om det enkelte barns forhold eller om det pædagogiske arbejde, er det et led i kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse at bidrage til at løse konflikterne i samarbejde med klubben og forældrene".

§ 65. Klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge skal i samarbejde med børnene og de unge skabe aktiviteter og samværsformer, der fremmer den enkeltes alsidige udvikling, selvstændighed og forståelse for demokrati. Klubtilbud m.v. skal som led heri bidrage til at udvikle børns og unges evne til at indgå i forpligtende relationer og fællesskaber.

Stk. 2. Klubtilbud m.v. indgår i kommunens generelle fritidstilbud til større børn og unge og skal efter kommunalbestyrelsens beslutning også kunne rette sit arbejde mod større børn og unge med behov for støtte. Aktiviteterne i tilbuddene skal afspejle målgruppens alder og bredde.

Stk. 3. Klubtilbud m.v. skal give større børn og unge kendskab til øvrige aktivitets-, kultur- og fritidstilbud, så børnene og de unge bliver i stand til selv at tilrettelægge deres fritidsliv, når de ikke er i klubtilbud m.v.

Stk. 4. Klubtilbud m.v. skal støtte de større børn og unge i deres fremtidige muligheder på uddannelsesområdet og på arbejdsmarkedet.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen fastsætter retningslinjer, der sikrer børns og unges indflydelse på indholdet i det enkelte tilbud. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at reglerne om forældrebestyrelser, jf. §§ 14-16, skal finde anvendelse på visse tilbud.

Det fremgår ikke af lovgivning og vejledning, hvor ofte tilsynet skal gennemføres, men vejledningen beskriver, at Byrådet løbende skal påse, at det enkelte klubtilbud reelt påtager sig de opgaver, som kommunen har fastlagt i de opstillede mål og rammer, og at opgaverne løses på en sådan måde, at de vil opfylde de opstillede mål.

Formålet med tilsyn

Tilsynets hovedformål er at finde løsninger, hvor der anvises og findes nye perspektiver på klubbernes opgaver og problemer.

Det pædagogiske tilsyn er først og fremmest en medleven i klubbens virksomhed, baseret på ligeværdige dialoger mellem børn- og ungekonsulenten og klubbens leder/ personale.

Tilsynet skal sikre den fortsatte pædagogiske og kvalitative udvikling af praksis.

Tilsynet fungerer desuden som Byrådets kontrol af, at den enkelte klub tilgodeser medlemmernes behov for trivsel, udvikling og læring i et trygt miljø, der tager hensyn til det enkelte medlems alder og modenhed.

Ved fastsættelse af rammer og principper for det pædagogiske tilsyn lægges der vægt på, at det kommunale tilsyn med klubtilbuddene blandt andet skal medvirke til, at Fritids- og ungdomsklubben og Fritid- og Kulturcentret, får et fælles billede af klubtilbuddets fritids- og socialpædagogiske kvalitet, herunder alsidigheden i de aktiviteter og kulturtilbud medlemmerne præsenteres for og som tilsammen har til formål at understøtte børn og unges dannelse og personlige udvikling.

Det er desuden vigtigt at se på hvilke udviklingsmuligheder der er, for den fortsatte opgaveløsning og kvalitet med afsæt i de grundliggende værdier og Børne- og ungepolitikken i Høje-Taastrup Kommune:

Værdier:

- *Professionalisme*
- *Engagement*
- *Helhed*
- *Menneskelighed og et positivt livssyn*

Børne- og ungepolitikens mål 2013-2016:

- *Børn og unge er trygge og trives*
- *Børn og unge er aktive deltagere i fællesskabet*
- *Børn og unge bliver udfordret og motiveret i inkluderende børne- og ungemiljøer*

- *Børn og unge har så vidt muligt et alderssvarende sprog, når de starter i skolen.*
- *Det faglige niveau i folkeskolen øges, og sprog og læsning er altid i fokus som en central løftestang for læring*
- *95 % af de unge eller svarende til landsgennemsnittet gennemfører en ungdomsuddannelse.*
- *Høje-Taastrup kommune er landets bedste til forældresamarbejde.*
- *Forældrenes ressourcer og ideer inddrages aktivt i arbejdet med børnene og de unge.*
- *Børn og unge oplever sammenhæng og helhed fra dagtilbud til ungdomsuddannelse og senere beskæftigelse*
- *Medarbejderne har tilstrækkelig viden og er velforberejede på at tage imod alle børn og unge*
- *De udfordringer barnet, den unge eller familien står overfor, afhjælpes tidligt i barnets eller den unges nære miljø*
- *Familier mødes med en rettidig, koordineret og kvalificeret indsats ved bekymring om barnet/ den unge*

Ved rådgivning og vejledning kan børn- og ungekonsulenten, komme med anbefalinger til lederen, men i de allerfleste tilfælde er det lederens opgave selv at vurdere og træffe beslutninger inden for de mål og rammer, der er udstukket af kommunen og med hensyntagen til de principper, der er vedtaget.

Forskellige grader af tilsyn

Udgangspunktet er, at børn- og ungekonsulenten er til stede i den konkrete institution, men der kan også være tale om telefonsamtaler, kurser, breve, personale dage og møder som for eksempel ledermøder.

Der kan skelnes mellem:

- Det planlagte tilsyn
- Det skærpede tilsyn
- Det uanmeldte tilsyn
- Det udviklingsorienterede tilsyn

Ved udøvelsen af tilsynet, vil børne- og ungekonsulenten være opmærksom på følgende forhold:

Personalets kvalifikationer

Ved tilsynet skal det sikres, at personalet har de nødvendige kvalifikationer til at varetage de opgaver, der ligger i klubtilbuddet. Personalet skal kunne opfylde de målsætninger og opgaver, som byrådet har vedtaget, samt de krav og opgaver, der efter dagtilbudsloven stilles til det pædagogiske arbejde (børn og unges alsidige udvikling, selvstændighed og forståelse for demokrati, inklusion, præsentation af alsidige aktivitets, fritids- og kulturtilbud m.v.)

Den pædagogiske praksis

Den pædagogiske praksis i klubben, skal leve op til de mål og rammer, der er fastsat i lovgivningen, samt de politikker og retningslinjer, som byrådet har vedtaget. Endelig skal klubtilbuddet leve op til egne mål og værdier. Tilsynet kan bidrage til udvikling af den pædagogiske praksis i tilbuddene, ved at give lederen og personalet viden om forbedrings- og udviklingsmuligheder.

Tilsynet er dels en kontrol - men samtidig en mulighed for at skabe en tæt dialog for yderligere udvikling af den pædagogiske praksis og sikring af et højt kvalitetsniveau, samt nogle gode rammer at udføre arbejdet i. I dialogen drøftes de mål, midler og metoder, der anvendes i den enkelte klub/afdeling.

Tilsynet i Høje-Taastrup Kommune kategoriseres i følgende opdeling:

a) Det planlagte tilsyn

Planlagte tilsyn karakteriseres ved, at der ikke er tale om alvorlige problemer. Planlagt tilsyn – som altid er et samarbejde med konsulenten – sker som oftest på lederens initiativ. Lederen er måske i tvivl om noget, vil have et godt råd, vil i dialog om et problem eller lignende og ønsker et fortolkningsbidrag. (se fortolkning af vejledning. m.v. nederst)

Hvis en anden ansat end lederen henvender sig til børn- og ungekonsulenten, betragtes det som en henvendelse fra lederen, og konsulenten orienterer altid lederen om henvendelsen.

I denne kategori hører også de besøg, der sker på foranledning af børn- og ungekonsulenten, og som sikrer, at der mindst 2 gange årligt, er et møde mellem den enkelte fritids- og ungdomsklub og Fritid- og Kultur, om de indsatsområder der er besluttet.

Der kan her være tale om indsatser i forbindelse med aftalestyringsmål, arbejdet med SP-modellen, samarbejdet i ART, målsætningerne i UTA, de boligsociale indsatser, forældresamarbejde eller andet.

Før det planlagte pædagogiske tilsynsbesøg har børn- og ungekonsulenten forberedt mødet bl.a. via:

- Klubtilbuddets hjemmeside
- Klubbens pædagogiske indsatsområder (Morgendagens børne- og ungeliv, m.v.)
- Klubbens øvrige tilgængelige skriftlige materiale
- Tilsynsrapporten fra foregående år (2015)

Følgende elementer vil indgå:

- Er der overensstemmelse mellem værdier, mål, lærings- og udviklingsmiljø og den pædagogiske praksis?
- Er der overensstemmelse mellem den fysiske indretning, herunder æstetisk – ude som inde – og udviklingsmiljøet?
- Tager den fysiske indretning ude som inde højde for, at der kan skabes plads til børnene og de unges leg og spontane aktiviteter?
- Er klubben et sted, hvor børnene respekteres, trives, er trygge og glade for at være og mødes ud fra et inkluderende tankesæt?
- Er børn, unge og forældre sikret indflydelse på klubbens aktiviteter og tilbud?
- Bidrager de aktuelle fritids- og socialpædagogiske tilbud til at udvikle børnene og de unges sociale kompetencer, personlighed og dannelse?
- Er det fritids- og socialpædagogiske tilbud relevant i forhold til den aktuelle børne- og ungegruppe?
- Er der en vekselvirkning mellem planlagte og spontane aktiviteter?
- Personaleforhold, bl.a. fordelingen mellem pædagoger og uuddannet personale.
- En samlet vurdering af klubtilbuddets fritidspædagogiske virke, herunder formidling af og visitering til andre kulturelle tilbud, der kan bidrage til et godt, sundt og udviklende fritidsliv.
- Er der særlige områder som klubtilbuddet skal arbejde videre med til næste pædagogiske tilsynsbesøg?
- Er der særlige områder, hvor Fritid og Kulturcentret kan understøtte klubbens virke bedre?

Ved det 2. besøg, der tilrettelægges i samarbejde med lederen, får konsulenten mulighed for at få hilst på hele personalegruppen.

Konsulenten deltager på et personalemøde, hvor 2-3 relevante punkter fra 1. besøg drøftes.

- Det kan være ønsker / forventninger fra Fritid og Kulturs side, der uddybes med et kommunalt perspektiv for personalegruppen
- Emner/metoder der kan bidrage til at forebygge at opgaver fylder negativt i personalegruppen
- Iagttagelser som konsulenten gerne vil dele/perspektivere med hele personalegruppen

Dokumentation af tilsynet

Afslutningsvis udarbejdes i samarbejde mellem børn- og ungekonsulenten og ledelsen et notat, der formidler helhedsindtrykket af tilsynet. I notatet skal der indgå konkrete aftaler (påbud), som klubben skal arbejde med. Notatet danner grundlag for det næste besøg og anvendes i øvrigt, hvis besøget har givet anledning til opfølgning på konkrete forhold. Notatet danner endvidere medgrundlag for en samlet tilbagemelding til det politiske udvalg, såfremt dette påkræves. Denne tilbagemelding vil give en beskrivelse af det generelle kvalitetsniveau i klubtilbuddene, samt de forhold der tages/er taget initiativ til – i et samarbejde med lederne - at ændre på.

Børn og ungekonsulenten/ den pædagogiske udviklingsleder, underretter efterfølgende Fritid- og Kultur om evt. emner/sager, der skal følges op på.

b) Det skærpede tilsyn

Kan finde sted på klublederens eller Fritid- og Kulturs initiativ. Her er udgangspunktet oftest et eller flere problemer, som institutionen skal arbejde med.

Udover lederen kan også souschefen, personalegruppen, bestyrelsen, forældrene, eller andre henvende sig til børn- og ungekonsulenten om en sag eller et problem. Baggrunden kan for eksempel være konflikter i personalegruppen, forældreklager og henvendelser fra bestyrelsen uden om institutionen eller alvorlige hændelser som små og store ulykker.

Børn- og ungekonsulenten kan også på eget initiativ tage en sag op indenfor et af ovennævnte problemfelter.

Skærpet tilsyn sættes **altid** i værk, når der er antagelser om overtrædelser af Straffeloven herunder mistanke om overgreb på børn i institutionen.

Når der foreligger en klage – typisk fra en forældre – undersøger Fritid og kultur sagen.

I den forbindelse er formålet med dialogen mellem institution og konsulent ikke kun at konstatere om, der er gjort noget forkert – det er mindst lige så vigtigt at udvikle strategier for at undgå, at noget lignende sker i fremtiden.

Skærpet tilsyn er et samarbejde præget af dialog. Børn- og ungekonsulentens opgave er at undersøge sagen så grundigt som muligt, for så sammen med institutionen at vurdere flere forskellige løsningsmuligheder. Som hovedregel vælger klublederen selv løsningen – kun i særlige alvorlige tilfælde vil børn- og ungekonsulenten eller ledelsen i Fritid og kultur pålægge institutionen én bestemt løsning.

c) Det uanmeldte tilsyn / besøg

Fritids- og kulturcentret gennemfører derudover uanmeldte tilsynsbesøg. Det kan ske på baggrund af forældrehenvendelse eller henvendelse fra en ansat i institutionen, administrationen eller øvrige samarbejdspartnere. Det kan desuden ske som en opfølgning på udviklingen i institutionen/afdelingen. Uanmeldte besøg har til hensigt at undersøge og give et øjebliksbillede af de særlige forhold, der har givet anledning til det uanmeldte besøg.

Det uanmeldte besøg, kan endvidere blot have til formål, at følge op på indsatsområder, institutionens udfordringer eller at opbygge et samarbejde med leder og medarbejdere.

d) Det udviklingsorienterede tilsyn/ møde

Den pædagogiske udviklingsleder på Fritids- og ungdomsklubområdet, vil 1 gang årligt afholde et statusmøde med klubbens leder.

Formålet med mødet er, at drøfte klubbens virksomhed, samt hvordan klubbens ledelse vil sikre gennemførelse af kommunale indsatsområder, opfyldelse af lovgivning, m.v. herunder:

- Aftalestyringsmålene
- Klubbens generelle udvikling
- Klubbens nuværende eller fremtidige udfordringer
- Ledelsesmæssige problemstillinger

Før det udviklingsorienterede møde, har den pædagogiske udviklingsleder forberedt mødet bl.a. via:

- Klubtilbuddets hjemmeside
- Klubbens pædagogiske indsatsområder (Morgendagens børne- og ungeliv, m.v.)
- Klubbens øvrige tilgængelige skriftlige materiale
- Tilsynsrapporten fra foregående år (2015)

Følgende elementer vil indgå:

- Er der overensstemmelse mellem politiske mål og den iværksatte indsats?
- Er der overensstemmelse mellem de fastlagte aftalestyringsmål og den iværksatte indsats?
- Lever den fysiske indretning op til klubbens behov?
- Er klubben et sted, hvor personalet trives, er engagerede og udvikles?
- Er der særlige udfordringer med den aktuelle børne- og ungegruppe, som kræver tværfaglig eller anden bevågenhed?
- Er der en god planlægning af indsatsområderne?
- Har personalet de nødvendige kompetencer til løsning af opgaverne?
- En samlet vurdering af klubbens virke i det pågældende lokalområde
- Er der særlige områder som leder eller medarbejdere skal arbejde videre med til næste møde?
- Er der særlige områder, hvor Fritid og Kulturcentret kan understøtte klubbens virke bedre?

Tilsynsformer

Børn- og ungekonsulentens arbejde er ikke kendetegnet ved en bestemt metode. Konsulenten kan bruge forskellige metoder og redskaber til løsning af de opgaver, der bliver stillet. Nedenfor er nævnt de mest anvendte, som alle er beskrevet i stillingsbeskrivelsen for børn- og ungekonsulenten:

☞ Vejledning

Formålet med vejledning er, at øge valg- og handlemuligheder ved at få en større indsigt i et sagsforhold. Den der får vejledning, vælger selv, hvordan vedkommende vil bruge vejledningen i den konkrete problemstilling. Vejlederen (her børn- og ungekonsulenten) stiller viden og erfaring til rådighed og formidler den information og de erfaringer, som er relevant. Hvilket formål vejledningen skal tjene, bestemmer "modtageren".

Vejledningen vil typisk blive anvendt i forbindelse med det almindelige tilsyn.

☞ Rådgivning

I en rådgivning peges der på bestemte løsningsmuligheder, som børn- og ungekonsulenten mener, der bør følges. Råd indeholder næsten altid en handleanvisning.

I det almindelige tilsyn står det institutionen frit for om de vil følge konsulentens råd. I forbindelse med skærpet tilsyn, kan der være et krav til klubben om at følge én bestemt løsningsmulighed eller i det mindste afprøve den.

Ø **Kontrol i form af aftalte eller uanmeldte besøg i institutionen**

Kontrol er ofte en del af det skærpede tilsyn. Det kan eks. dreje sig om kontrol med udtrykkeligt aftalte løsninger på eks. samarbejdsaftaler, aftaler i forbindelse med klagesager eller lignende.

Kontrol foregår som hovedregel ved anmeldte besøg, men i særlige og yderst sjældne tilfælde kan det være relevant med uanmeldte besøg.

Ø **Supervision**

Supervision er en støttende, inspirerende og faglig proces med henblik på, at udvikle den faglige praksis.

Supervision er kendetegnet ved, at personen (her lederen) selv vælger de sagsforhold eller problemstillinger, der skal indgå i supervisionen, og at supervisionen skal hjælpe lederen til, at fungere fagligt mere kvalificeret.

Børn- og ungekonsulent

Jette Bælum